

Bu içerik, Temel Eğitim Genel Müdürlüğü tarafından öğrencilerin yazılı öncesi çalışmaları amacıyla hazırlanmıştır. Örnek soru niteliği taşımamaktadır. Hazırlanan sorular, yayımlanan senaryoların tamamındaki öğrenme çıktılarını kapsamaktadır.

1. “Türk tanrısı, Türk halkı yok olmasın diye babam İleriş Kağan’ı ve annem İlbilge Hatun’u göğün tepesinden tutup daha yükseğe kaldırmış. Babam; Türk töresini terk eden devletsiz halkı, atalarının töresine göre yeniden eğitmiş.”

Aşağıdaki soruları Orhun Kitabesi’nden alınan bölümü göz önünde tutarak yanıtlayınız.

a) Türkistan’da kurulan ilk Türk devletlerinin yönetiminde hâkim olan anlayışın adını yazınız ve kısaca açıklayınız.

b) Orhun Kitabesi’nden alınan bölümde geçen hangi ifadeler bu anlayışın hâkim olduğunu göstermektedir? Kısaca açıklayınız.

2. Türkistan’da kurulan ilk Türk devletlerinde ordu çeşitli birliklerden meydana geliyordu. En büyük birlik 10 bin kişilikti. Bu ordu 1000’li, 100’lü ve 10’lu olmak üzere kademeli olarak küçülen birliğe ayrılmaktaydı. İlk defa Asya Hun Devleti’nde uygulanan onluk sistem, Türkiye de dâhil olmak üzere bütün Türk devletlerinde varlığını korumuştur.

Aşağıdaki soruları verilen metne göre yanıtlayınız.

a) Metinde anlatılan birlik hangi kavramla ifade edilmektedir? Yazınız.

b) Metinde anlatılan birliği oluşturan hükümdarın adı nedir? Yazınız.

3. Aşağıda İslam medeniyetinin insanlığın ortak mirasına katkılarından bazı örnekler verilmiştir.

Verilen faaliyetlerin karşısına hangi devlete ya da döneme ait olduklarını yazınız.

a) Kur’an-ı Kerim’in kitap hâline getirilmesi

b) Bağdat’ta kurulmuş olan Beytülhikme’de özellikle Hint, Helen ve Yunan bilimine ait eserlerin tercüme edilmesi

4. Hz. Muhammed (sav), vefat etmeden önce yaptığı konuşmada İslam dininin temel ilkelerini özetlemiştir. Irk, renk, dil ve sınıf farkı olmaksızın tüm insanların eşit olduğu vurgulanan konular arasındadır.

Aşağıdaki soruları verilen metne göre yanıtlayınız.

a) Hz. Muhammed (sav) tarafından vefat etmeden önce yapılan konuşmaya verilen ad nedir?

b) Hz. Muhammed (sav) insanların eşit olduğunu belirtirken hangi konuya vurgu yapmıştır?

5. Aşağıda İslamiyet'i kabul eden ilk Türk devletlerinin meydana getirdiği yapıların tanımları verilmiştir.

Tanımların altına bu yapıların adlarını yazınız.

a) İslamiyet'in ilk yatılı üniversiteleri olarak kabul edilirler. Bu kurumlar Türk-İslam devletlerinde birçok alanda dünyayı etkileyen âlimlerin ve bilim insanlarının yetişmesine olanak sağlamıştır.

.....

b) Türk-İslam devletlerinin ticaret yolları üzerinde kervanların güvenliğini sağlamak ve ticari hayatı canlı tutmak amaçlarıyla inşa ettiği yapılardır.

.....

6. Aşağıda İslamiyet'i kabul eden ilk Türk devletlerine ait eserlerle ilgili bilgiler verilmiştir.

Eserlerin açıklamalarının altına bu eserlerin adlarını yazınız.

a) Kitap, devlet yönetiminin nasıl olması gerektiği konusunu ele alır. Devletin doğru şekilde yönetilmesinin ülkeye ve halka mutluluk getireceğine inanıldığı için eser "mutluluk veren bilgi" anlamına gelen adı taşımıştır.

.....

b) Türkçenin bilinen ilk sözlüğüdür. Eserde Türkistan'daki Türk boylarının lehçelerinden örnekler verilmiş ve Türklerin yaşamı hakkında önemli bilgiler sunulmuştur.

.....

7. 1048'de Selçuklular ile Doğu Roma İmparatorluğu arasında gerçekleşen Pasinler Savaşı'nı Selçuklular kazanmıştır. Bu zaferin ardından Türkmenler, Selçuklu hanedanı etrafında toplanarak fethedilen bölgelere yerleşmişlerdir. Anadolu'ya ailelerini, çadırlarını, hayvanlarını, silahlarını ve kıyafetlerini de getirmişlerdir. Bu iskân olayı, Türk tarihi için bir dönüm noktasıdır.

Metinde bahsedilen olayın Türk tarihine etkileri ve önemli sonuçları nelerdir? Kısaca açıklayınız.

8. Aşağıda Büyük Selçuklu Devleti'ne ait harita verilmiştir.

a) Türklerin kitleler halinde Anadolu'ya yerleşmeleriyle sonuçlanan savaşın yapıldığı ovayı yuvarlak içine alınız.

b) Bu savaş, Büyük Selçuklu Devleti ile hangi devlet arasında olmuştur?

9. Çocuk Haklarına Dair Sözleşme'nin 12. Maddesine göre, çocuklar yönetimin karar alma sürecini etkileyen hangi hakkı kullanma özgürlüğüne sahiptir? Yazınız.

Çocuk Haklarına Dair Sözleşme - Madde 12

Taraf Devletler, görüşlerini oluşturma yeteneğine sahip çocukların kendilerini ilgilendiren her konuda görüşlerini serbestçe ifade etme hakkını tanırlar. Bu hak, çocuğun yaşı ve olgunluk düzeyine uygun şekilde, gerekli özen gösterilerek sağlanmalıdır.

10. Aşağıda Anayasamızda yer alan bazı hak ve özgürlüklere örnekler verilmiştir. Altlarında yer alan boşluklara ilgili hak ve özgürlüklerin sizlere yüklediği sorumluluktan birer örnek yazınız.

Kimse eğitim ve öğrenim hakkından yoksun bırakılamaz.

.....

.....

Herkes sağlıklı ve dengeli bir çevrede yaşama hakkına sahiptir.

.....

.....

ÖĞRENME ÇIKTISI	SORU NO
SB.6.3.1. Türkistan'da kurulan ilk Türk devletlerinin medeniyetimize katkılarını sorgulayabilme	1, 2
SB.6.3.2. VII-XIII. yüzyıllar arasında İslam medeniyetinin eğitim, bilim, hukuk, kültür, sanat ve mimari alanlarında insanlığın ortak mirasına katkılarına dair akıl yürütebilme	3, 4
SB.6.3.3. İslamiyet'in kabulüyle Türklerin sosyal ve kültürel hayatlarında meydana gelen değişimi dönemin bakış açısıyla değerlendirebilme	5, 6
SB.6.3.4. XI-XIII. yüzyıllar arasında meydana gelen siyasi faaliyetler ve askerî mücadelelerin Anadolu'nun Türkleşmesi ve İslamlaşmasına etkisini özetleyebilme	7, 8
SB.6.4.1. Yönetimin karar alma sürecini etkileyen unsurları çözümleyebilme	9
SB.6.4.2. Toplumsal düzenin sürdürülmesinde temel hak ve sorumlulukların önemini yorumlayabilme	10

ÇÖZÜMLER

- a) Kut anlayışı, Türk hükümdarlarına devleti yönetme yetkisi ve gücünün Gök Tanrı tarafından verildiği inancıdır.

b) Türk tanrısının, Türk halkı yok olmasın diye kağana ve hatuna özel güç verdiğini anlatan her türlü ifade doğru kabul edilecektir.
- a) Metinde anlatılan birlik tümen olarak adlandırılmaktadır.

b) Bu sistem ilk defa Hun hükümdarı Mete Han tarafından uygulanmıştır.
- a) Hz. Ebû Bekir dönemi

b) Abbâsîler
- a) Hz. Muhammed (sav) tarafından vefat etmeden önce yapılan konuşmaya Veda Hutbesi denmektedir.

b) Veda Hutbesi'nde insan haklarına vurgu yapılmıştır.
- a) Medrese

b) Ribat ya da kervansaray
- a) Kutadgu Bilig

b) Divânü Lugâti't-Türk

7. • Türkler Anadolu'ya kendi göçebe yaşam kültürlerini taşıyarak Anadolu'nun Türkleşmesini sağlamışlardır.
- Anadolu'da Türk-İslam kültürünü yansıtan eserler yaparak Anadolu'nun Türk yurdu olmasını sağlamışlardır.
8. a) Harita üzerinde Malazgirt yuvarlak içine alınacak.

b) Malazgirt Savaşı Büyük Selçuklu Devleti ile Doğu Roma İmparatorluğu (Bizans) arasında olmuştur.

9. Çocuklar, katılım hakkını kullanma özgürlüğüne sahiptir.
10. Okul kurallarına uymak, çevreyi temiz tutmak vb.